

Alguns conceptes introductoris al treball pràctic de la II Jornada de Formació Integral en Salut.

Cosmocaixa 12-13 febrer 2010

Dr. Lluís Albaigès i Sans
Director dels grups de treball

L'experiència de treballar en salut comporta al professional una doble tensió, la conceptual i la derivada de l'encontre humà. En les darreres generacions de metges i per extensió de professionals de la salut l'àmbit conceptual fa una deriva significativa cap a l'àmbit tecnològic o millor tècnic, el qual es genera per l'ús creixent d'artefactes mecànics o farmacològics i s'acompanya de procediments protocolitzats sovint estimulats per la medicina defensiva que procedeix del clima de denúncies per "mala praxis".

El Subjecte humà que consulta esdevé sovint un diagnòstic, un Objecte sanitari sobre el que recauran exploracions i tractaments protocolitzats en base a aquest diagnòstic. El professional passa de ser un Subjecte investit d'autoritat i confiança del seu pacient a un "prescriptor" de proves o de tractaments. Això genera un malestar creixent tant en el pacient com en el professional sanitari i a més es perd el valor de l'aliança terapèutica, factor clau per a una bona evolució del pla de tractament i del pacient.

Aquestes Jornades pretenen ser alguna cosa més que una exposició de situacions viscudes i de recomanacions, pretenen generar un clima de "treball", un sistema d'aprenentatge que permeti captar nous elements a partir de l'experiència, que ens permetin reflexionar grupalment per tal de transformar la nostra pràctica clínica en un diàleg més terapèutic, més centrat en el subjecte, en definitiva més humà, posant en marxa allò del que disposem els professionals i que no ens és prou valorat en la societat actual: la capacitat de sentir i pensar de manera autònoma.

Ens trobem en una època on l'especialització creixent comporta la fragmentació dels sabers. Aquesta fragmentació ja va ser rotulada en la història del pensament per Descartes separant cos i ment, cosa que en les filosofies orientals no ha succeït de la mateixa manera. Sortosament també trobem veus crítiques respecte això que apunten a la ineludible necessitat del treball interdisciplinari i a la integració de coneixements (veure obra d'Edgar Morin).

El ser humà és un ser complex, un ser on es combina rauxa i seny, home *sapiens*, però també *demens*, *lúdens* etc. El caos està a dins nostre, en totes les cultures el caos està en el origen del temps abans que algun déu hi posés ordre i creés el món. El món és doncs organització. La nostra organització mental es construeix en la família. No podem viure aïllats i mai no hi estem. L'aïllament conceptual de l'Objecte de coneixement sanitari és una trampa que fem a la nostra sensibilitat.

El ser humà té una fallida ontològica. Som sers que busquem, éssers incomplets a la recerca de sentit vital. Tal com ens explica el filòsof Sloterdijk vivim sempre dins "esferes", àmbits relacionals que conformen el nostre habitat i que ens determinen a la vegada que nosaltres també contribuïm a la seva construcció. La nostra ment és un emergent cerebral però també social. Estem intrínsecament units al nostre entorn afectiu de manera que dins nostre tenim la presència (conscient o inconscient) del grup de pertinença, del sistema que dóna raó del rol que exercim en aquest precís moment.

Els rols que exercim no són els que suposadament fem sinó que estem condicionats pels sistemes dels que formem part d'una manera inconscient i per tenir més capacitat de transformació necessitem identificar com ens afecten tant les transferències del pacient com els grups dels que som membres.

Ara bé, els grups pensen?. De fet, el pensament és un procés dialèctic que posa en relació representacions mentals amb emocions i significats. El pensament és un procés que elabora les emocions i construeix noves significacions. Tot grup té un funcionament emocional primitiu que serveix a la descàrrega i expressió tensional immediata però també hi ha un funcionament que s'organitza en relació a la tasca. Els grups petits conduïts com a grups de treball (en el sentit que li dóna Bion) produeixen pensament i són base per l'organització de la transformació.

És més podem dir que la nostra pròpia ment està organitzada com un grup en el que els diferents nivells dialèctics en el pla emocional i en l'elaboració conceptual s'ententeixen. Ara bé, un element molt important en la dinàmica emocional dels grups és la Identificació. La nostra identitat, sempre amenaçada per la fallida ontològica que assenyalava al començament es busca en els grups tant petits, mitjans com grans. La complexitat dels fenòmens de pensament sembla que poden augmentar amb l'increment del nombre de participants en els grups.

Els grups de treball que construïrem a les Jornades segueixen la metodologia ARC (veure article de bibliografia) però l'apliquem a grups que poden ser més grans (fins a 30 participants) i és per això que l'staff, constituït en cada grup per un Consultor, un Co-consultor, un Presentador, un que fa suport a la Gestió i un Enllaç amb el contingut teòric de les taules han estat treballant al llarg de tres reunions preparatòries.

Aquesta experiència es mourà dins un sistema temporal d'aprenentatge que ineludiblement reflectirà també funcionaments del sistema sanitari en el seu si i que hem de poder observar per tal de transformar.

Espero que la sorpresa sigui un element que commogui el vostre coneixement i permeti aflorar allò que està adormit a dins vostre.